

להבות אש קודש

לקט מתורתם של קדושי וערידי השואה פרשת נשא

הלימוד מהלויים לעבודת היהודי¹

בספר קול יהודה² משיחותיו של הרב יהודה עמיטל זצ"ל אוד מוצל מאש, מבאר הנלמד לדורות ולכל יהודי מתאורה המורחב של התורה הקדושה את עבודת הלויים, שנראה כי לשעתה היתה אך למעשה אור נצח ממנה, כראוי לתורת נצח ואלו דבריו:

שלשה תפקידים מרכזיים היו ללויים במדבר, נשיאת המשכן, פירוקו והרכבתו, שמירה על המשכן, הוראת תורה לעם.

העבודה הראשונה – נשיאת המשכן מפקידה בידי הלויים את נשיאת מקום השראת השכינה. אין 'סמטיקה' (מצב קבוע ללא שינוי) בהשראת השכינה בישראל, כל מקום שיש בו יהודי – שכינה שם.

הלויים נושאים על כתפיהם את משכן הקדושה ובונים לו בית בכל מקום. בכל מסע מגיעים למקום חדש, ובכל מקום יש אתגרים חדשים ומביבה חדשה, ושם בונים את בנין הקדושה³. בזה שונים הלויים מהכהנים. הכהנים מופקדים על החלק הסמטי, הקבוע – ויעמדו הכהנים על עמדם (דברי הימים-ב' ל"ה י') ואילו הלויים מופקדים על המשתנה – והלויים על מחלקותם (שם). התחלקות המצבים, המקומות והזמנים. עם זאת למרות תחושת המסע והשינוי, מהוייבים לבנות כל בנין שבונים כאילו הוא בנין קבוע ונצחי.

לתפקיד זה משמעות סמלית רבה. במהלך ההסטוריה עבר עם ישראל במקומות שונים, והעולם התפתח והשתנה לכלי היכר. התורה לעומת זאת, לא השתנתה מעולם...בעל חידושי הרי"מ הרב יצחק מאיר מגור אומר על הכתוב (דברים ל"ב ז') כינו שנות דור ודור – שתפקידו של הצדיק שבכל דור הוא למצוא מה יש לתורה לומר לאותו דור, כשם שהלויים צריכים היו לבנות את המשכן עפ"י מאפייניו של המקום החדש שבו חנו.

באופן דומה יש להבין גם את התפקיד השני של הלויים – עבודת השמירה, כזו הבאה להגן מפני רוחות חיצוניות. רוחות בעוצמות שונות ומכיוונים שונים מתחדשות מידי פעם ובכל פעם יש להתמודד כנגד זרמים חדשים, במאבקים חדשים ומול אתגרים חדשים.

¹ הכנת הגליון והלמוד בו לקיים מצות בוראי יתברך. לעילוי נשמות הורי היקרים אודים מוצלים מאש אבי מורי ר' מנחם אהרן ב"ר טוביה ז"ל, אמי חוה בת יהודה ז"ל. חותני הרב מנחם ב"ר יצחק (חבה) ז"ל אשתו זהבה בת אליהו ז"ל, בנם משה יצחק. יהודה הי"ד בן הרב מרדכי יבלחטו"א (דימנטמן). פייגא סוקה בת ר' יעקב זאב ז"ל היא ובעלה הרב יחזקאל ב"ר אפרים שמואל (ריבל) אודים מוצלים מאש נפטרו ללא זשי"ק. הרב חיים קלמן ב"ר נתן נטע שלג זצ"ל נפטר ללא זשי"ק.

² הספר קול יהודה הינו מבחר משיחותיו של הרב יהודה עמיטל זצ"ל, נער נצול ממחנות השמדה שזכה להנצל, עלה לארץ ישראל התעקש ברצונו ללמוד תורה בישיבה, מכח התמדתו ואישיותו המיוחדת נשא לאשה בתו של הרב יהודה מלצר בנו של הרב איסר זלמן מלצר מגדולי התקופה. בתקופת חייו בארץ, שזורת ההרמוניה בין גדולי התורה, לבסוף קבע מקומו באלון שבות שבגוש עציון. לאחר מלחמת ששת הימים כאשר נקרא לעמוד בראש הישיבה שהוקמה שם – ישיבת הר עציון. בראשותה עמד וחינך תלמידים שהיו לו כבנים, בנוסף למשפחתו המפוארת אותה זכה להקים. הספר נערך ע"י אחד מגדולי תלמידיו הרב יעקב פישר שליט"א שלימים חזר לישיבה ושימש בה כמשגיח רוחני.

³ אומר המלקט, לא אוכל למנוע הטוב מבעליו, בדורנו בא ענין זה של נשיאת המשכן – תורת ה' לכל מקום בעולם ע"י חסידי חב"ד, שחרטו על דגל לבבם את השליחות, וזאת בהארת פנים מופלאה.

גם להיות שוערים טובים כדאי וצריך ללמוד מהלויים. רוחות הרבה מנשבות בעולמנו, לחלקן יש לפתוח את השער – שערי ליבנו, ולאחרות – ממש לא! מן הלויים נלמד מתי וכיצד יש לפתוח, ומתי יש לסגור ולאטום לחלוטין.

זהו הבסיס גם [תפקיד השלישי] למשימת ההוראה של הלויים. כי יפלא ממך דבר למשפט...ובאת אל הכהנים הלויים...והגידו לך את דבר המשפט (דברים י"ז ח'-ט') הכהנים אומרים את משפטי ה' הקבועים והכלתי משתנים. והלויים, מבינים את העם לתורה (נחמיה ח' ז') מבחירים את דברי התורה להמון ומסייעים בהנחלת תורת ה' לכל העם, כל אחד כפי יכולתו וכפי כוחו. כדי ל'הכין' את העם, יש להתאים את דברי התורה ולתרגם אותם לשפתו ולהבנתו של כל אחד ואחד מבני העם.

[השירה שבשגרה]

עוד דבר אנו למדים מריבוי התפקידים של הלויים. לכאורה, לא כל עבודה מרוממת את בעליה. אמנם נושאי הארון נאמר [סוטה ל"ה ע"א] שהארון נושא את נושאי – עבודתם מרוממתם, והתפקיד מנשא מקדם ומפתח אותם. אך בשאר עבודות המשא, שם הטרחה מרובה, ומקנן החשש שהתפקיד יצמצם וידכא את היכולת להנשא ולהתרום, כנגד זה בא ציווי של הקב"ה בתחילת פרשתנו (ד' כ"א-כ"ב) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר. נִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי נִרְשֹׁן גְּבִיהֶם...גם הם נושאי המשכן, נושאים את ראשם. שכן העיקר הטמון בנכונות לבצע כל משימה וכל תפקיד מתוך הכרה שזו עבודת קודש. מתוך תחושה כזאת של נכונות לבצע משימות שטרחתן מרובה ונראה שאף הן מפריעות להתפתחות ולהתקדמות – כל תפקיד מרומם. תחושה זו בעבודת ה' מודגשת במיוחד בעבודת הלויים. וכך למדנו שמשורר ששימש שוער, כי חשב שעבודת השירה גבוהה מידי עבורו, חייב מיתה. ההלכה היא שכן לוי שקיבלת עליו כל מצוות לוויה חוץ מדבר אחד, אין מקבלין אותו.**

כולנו לויים, כפי שראינו ברמב"ם ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש...כל הרוצה להצטרף למלאכת הקודש, מצטרף למעשה לשורות הלויים...עכ"ל הרב יהודה עמיטל זצ"ל.

בדיקת סוטה מלמדת על חבורו של אדם משמים וארץ

בדבר סיני (רעיונות לפרשת השבוע) לרב סיני אדלר⁴ זצ"ל אוד מוצל מאש, מבאר בפרשתנו מדוע בדיקת הסוטה נעשתה דוקא ע"י מים ועפר מן המשכן, וכן שימת שמות הקודש ומחיקתם ואלו דבריו המאירים:

הנה ברייתו של אדם נעשתה בצורה דומה, כתוב במעשה בראשית(בראשית ב' ז') 'וַיַּצַּר ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם עֹפֶר מִן־הָאָדָמָה וַיִּפֹּחַ בָּאָפִי נְשֹׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה'. מובא בירושלמי נזיר (פ"ז ח"ב) אמר רבי יודן בן פזי, מלא תרוד אחד עפר נטל הקב"ה ממקום המזבח וברא בו את האדם. כאמור גם לסוטה לוקחים עפר מקרקע המשכן. חלק השני של האדם הוא נשמתו שהיא חלק אלק ממעל, ובדומה לכך עושים לסוטה. כותבים על ספר שמות קדושים שהם מעין נשמה עליונה, ומערבים אותם עם העפר שבמים.

⁴ הרב סיני אדלר זצ"ל (תרפ"ח – י"ט בתמוז תש"פ) צ'כסלובקיה – מבשרת ציון. בהיותו נער צעיר נלקח עם הוריו למחנות ההשמדה, ובאחד משיאיו של רגעי חייו שהיו תלויים מנגד, וכפחות מעלה נידף ברוח סערה, בקעה להבה ממקור סתום ונעלם שנשמתו הטהורה, ובהיותו עומד מול ארובות הכבשן ומכונות הרצח באחד ממחנות ההשמדה, קיבל עליו בנדר (בהיותו כבן שבע עשרה) שאם יזכה וישאר בחיים, יעלה לארץ ישראל ויקדיש כל חייו ללימוד התורה הקדושה. אכן זכה וכיומיים לאחר שעלה לארץ ישראל נכנס ללמוד בישיבת חברון אצל הרב יחזקאל סרנא זצ"ל, ובכל ימיו למד ולימד את התורה הקדושה מתוך שמחה עמוקה שנהרה על אור פניו. (חרט בעצמו תולדותיו בספר בגיא צלמות. וכן ניתן ללמוד בחוברת שיצאה לזכרו כבוד סיני). לימד בשנותיה הראשונות של ישיבת כרם ביבנה, שימש כרבה הראשי של אשדוד, לאחר מכן כארבעים שנה התגורר בקרית חינוך במבשרת ציון, אותה הקימו תלמידיו מיישיבת כרם ביבנה. נסתלק לבית עולמו בשבת קודש פרשת פינחס ב"ט בתמוז תש"פ.

השאיר תולדות כיוצא בו, זרע ברך ה'. וכן בכתובים כעשרה ספרים הנושאים שם כללי דבר סיני, וכן ספר בגיא צלמות בו חרט תולדותיו, ובעקבותיו הספר לעולם אודך - סיפורים מתקופת השואה ומשמעותם (ירושלים תשע"ג) וכדבריו בפתיחה: קראתי ספר זה בשם לעולם אודך, בהתאם לדברי דוד המלך, לימנן יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלקי לעולם אודך' (תהלים ל' י"ג) כדי לתת ביטוי שהמטרה של הסיפורים המובאים כאן והרעיונות שמתלווים אליהם היא, לדעת את ה' ולהודות לו לעולם על כל החסד שגמלנו...עכ"ל הרב סיני אדלר זצ"ל.

הכרתי אותו בתקופת לימודי בכולל מר"ץ במבשרת ציון, ולאחר מכן בהמשך לימודי שם במשך כעשרים שנה. האור הנעים שהפיקו פניו, מקורם בהארת התורה שיקדה במעמקי לבו, ילוני שנים רבות ומקוה לעד.

יצירתו של האדם משמשת כעדות על טהרתה של האשה או על מומאיתה. אם טהורה היא, חבור השמות הקדושים אל העפר שבמים גורם לכך שגם נשמתה תמשיך להיות מחוברת אל גופה ותביא לה את ברכתה. והיה אם נטמאה, שתיה זו תגרום לפירוק מוחלט בין הגוף לנשמה, וסופה יהיה כמו שכתוב, וצבתה בטנה..

יצירתו של האדם המורכבת מגוף ונשמה מתקיימת כל זמן שאדם מתנהג כפי שיוצרו צוה אותו. כאשר האדם אינו עושה כן, הוא מקלקל את עצם יצירתו, ולכן הנשמה מסתלקת ממנו והוא הופך לגל של עצמות. אמנם איננו רואים זאת כמו עינינו, שהרי ישנם רבים שאינם שומרי תורה ובכל זאת מתהלכים על פני האדמה ככל בני אדם, אולם עלינו לדעת דישנשם דברים שכלפי הוץ נראים תקינים, ולאמיתו של דבר מכפנים הם מפורקים. כך גם האדם לפעמים הוא יכול להיראות בריא ושלם, אולם המציאות האמיתית היא, שהוא דומה לגל של עצמות.

ושוב מצאתי שהלק מהדברים שכתבתי כאן כבר ביאר השל"ה הקדוש (תורה שבכתב ספר במדבר מאמר שלשה מחנות⁵ בפרשתנו חלק תורה אור). נראה שהסיבה לכך שהתורה למדה אותנו זאת דוקא בסוטה היא, משום שהסוטה הטאה במעשה שהוא שרש יצירתו של האדם, ולכן דוקא כאן התורה גילתה את הלמוד הנדרש הזה. עכ"ל הרב סיני אדלר זצ"ל.

מברכת כהנים למזדים על ברכה בתוך ברכה

כה תברכו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם (במדבר ו' כ"ג)

במדרש [ספרי נשא ל"ט ד"ה כה תברכו, סוטה ל"ח ע"א] פנים כנגד פנים או מול כנגד פנים, תלמוד לומר אמור להם – פנים כנגד פנים⁶.

באמרי יהודה לרב יהודה סגל רוזנר⁷ אב"ד סקעלהיד זצ"ל הי"ד מבאר וזלה"ק:

⁵ המאמר 'שלשה מחנות' מתחיל בפרשת במדבר והמשכו בפרשתנו.
⁶ כה תברכו פנים כנגד פנים או יכול מול כנגד פנים, פירוש, עורף של כהנים להדי פנים של ישראל, ת"ל אמור להם כאדם האומר לחבירו פנים אל פנים. וכן פסק צריך לכהנים להסיב פניהם כנגד העם. פסקי רבינו אביגדור צרפתי מבעלי התוספות פרשת נשא.
מובא קובץ שיטות קמאי מסכת סוטה ל"ח ע"א (משו"ת בר אילן).
⁷ הרב יהודה סגל רוזנר מסעקלהיד שברומניה (תרל"ז-ו' בסיון שבועות תש"ד) נכד של הרב דוד דייטש בעהמ"ח אהל דוד. אביו הרב מאיר יששכר בער זצ"ל שהיה גדול בתורה ביראה ובמעשים טובים, הוא אשר גדלו ולימדו בשנותיו הצעירות ולמעשה עד הקמתו את ביתו כפי שכונת בעצמו בתחילת ספרו אמרי יהודה על סוגיות הש"ס. כבר בילדותו כשעסק בתורה ולא הבין כראוי סוגיה מסוימת, היה מתחנך בדמעות שה' יתברך יאיר עיניו בתורתו. בהיותו כבן י"ד שנים אמר שיעור לפני תלמידים בשיבה. היה מפלג במעלת המחדש חידושים בתורה וכתב בתחילת ספרו שמלבד החיוב על כל אדם מישראל להוציא לאור חלקי תורתו השייכים לנפשו כמובא בספרים בנגלה ובזהר הקדוש, הרי שיש ללמוד את ההלכות ממקורם בשרשם, לכן כותב בהקדמתו 'נתתי אל לבי בכל הלכה אשר שרשיו מרובים, להתבונן בטעמן ונימוקן של הראשונים והפוסקים ממקורם בש"ס וליתן מעט תבלין משלי...יראתו שקדמה לחכמתו באה לידי ביטוי בעבודת הלב זה תפלה, בה היה מתפלל בכסופין וגעגועין כתנוק המתחטא לפני אביו. ביחוד ארך אצלו זמן קריאת שמע. ספירת העומר וברכתה, היה אומר בקול שאגה.

ממקום מושבו בעיר סקעלהיד הריץ תשובות לשאלות שנשאל. בנו של הדברי חיים מצאנז זי"ע פארוהו ושבוהו עד למאוד (האדמו"רים האחים הרב שלום אליעזר מראצפערט, ורבי ישעיה'לה מטעשחוב, שנים זכר צדיקים לברכה הי"ד). כן נכנס ללקוט מפירות הפרד"ס המתוקים ונסתרים בעסקו בתורת הרשב"י וכתבי האריז"ל. אור שמשו זרח על פני תבל עד שעלה האשמדאי הגרמני ימ"ש, וביום הראשון של שבועות ו' בסיון תש"ד עלתה נשמתו בסערה יחד עם אשתו ושבעת ילדיו הי"ד. השאיר ספר חידושי על סוגיות הש"ס שהספיק להדפיס בחייו (תרפ"ח), סוגיות עמוקות ביניהן: בעניני ביטול ותערובות, אין מבטלין איסור לכתחילה, וכן כתב בהרחבה בסוגיית מצות מכוונה ומצות מצה, והלך וחיזק יתדותיו של האדמו"ר מצאנז הדברי חיים זי"ע שציא נגד כשרותן כידוע בחוגי החסידים בעיקר. ספר שהכין 'בחינת ישראל' שהוא לקוט וקצור מכמה מאות ספרים של תלמידי ותלמידי תלמידים של הבעש"ט זי"ע אך הוא כנראה עלה למרומים יחד עם מחברו, מעט גרגרים ממנו נדפסו בספרו למסכת אבות. חידושי עה"ת הם משיירי קונטרסים של חיבורו כנדפס בשער: נדפס מעצם כתב יד קדשו אוד מוצל מאש, בדרך נס והובא לארץ הקודש בשנת תש"ל... וכן דרשותיו למועדים שיצאו בשני כרכים לראשונה בתשל"ה ובשנית בהחדרה חדשה בתשס"ה.

תולדותיו שנכתבו בגליון זה נערכו עפ"י הקדמת הספר דרשות רבינו האמרי יהודה מסעקלהיד ימים נוראים וסוכות (בו דרשות גם משנות של תמרות עשן ואש בשואה).

סיפורו של ספר: נסתב ובזכות חברי הטוב הרב צבי פישר שליט"א הגיע עותק לא מוכר ויחודי זה אלי באישון לילה. בהמשך השגחה גלויה, באותו שבוע עת בקרתי בבית בתי צופיה וישראל בארי בנוה יעקב בירושלים ראיתי בבית הכנסת חניכי הישיבות ספרים שהוצאו מה'אוצר' והועמדו למכירה לצבור, ביניהם היה הספר אמרי יהודה עה"ת ממנו נערכו הדברים לעיל. הספר נדפס בתשל"ג ע"י הרב אברהם יוסף חנוך קליינמן קרית אתא.

נ"ל לפרש כי נאמר (תהלים קמ"ה ט"ז) פִּתְּחָה אֶת־יְדֶיךָ וּמִשְׁפָּיִעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן, ויש לפרש כי אין די בברכה טובה לבד, אלא שיהיה גם רצון ה' ועין טובה בהברכה, כמו בנהנה מאדם יש נפקא מינה אם הוא בעין טובה, יש ברכה בהברכה, לא כן אם הוא בעין רע, כל שכן שיש נפקא מינה אם הברכה בא ברצון. וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (תענית י"ט ע"א) גשמי רצון ברכה ונדבה, והיינו שישנו ברכה פנימית בהברכה. וזה פנים כנגד פנים, שלא יהיה הסתרת פנים בהברכה, אלא פנים כנגד פנים בעין יפה, וזה אמור להם לשון הווה, שיהיה הברכה אמירה להם בהווה בלי הפסק. עכ"ל הרב יהודה פגל ריונר זצ"ל הי"ד.

לדעת מחמור היהודי – ברכה היא

יֵאָר ה' פָּנֵינוּ אֱלֹהֵי יִיחָנֵךְ (במדבר ו' כ"ה)

הרב שמעון סופר⁸ זצ"ל הי"ד אב"ד ערלוי נכדו של החת"ם סופר בדבריו בשיר מעון לפרשתנו כותב וזל"ה ק:

במדרש ילקוט [שמעוני] נשא סוף רמז תש"י איתא הקב"ה יתן לכם דעת לחונן ולרחם זה עם זה.

י"ל לפעמים רואים אדם אשר לו כמעט ביתר שאת, ואין הבריות מרחמין עליו לחוננו ולתומכו, הן בדברים הן בגופניות, כי אינם יודעים ומבינים עניניו ומהותו ועד כמה הוא בעל יסורים וזקוק לעזרה, ואם יבינו וידעו ענינו, מאוד היו מרחמים עליו ותומכים אותו, כהא דמר עוקבא (כתובות ס"ז ע"ב) דשדר לעניא בכל ערב יום הכפורים ארבע מאות זוזי, ואמרו לו שרוחץ בשמן, אמר מפונק כולי האי? כפליה ושדר שמונה מאות זהובים.

וזה ייחנך – הקב"ה יתן בכם דעת להשכיל ולהבין מהותו וענינו והצטרפותו ורחמים לחונן זה עם זה.

אופן ה'לימוד' לאדם המונע מעשרותיו מכהן מ'חשש' ליחוסו

וְכָל־תְּרוּמָהּ לְכֹהֲנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יִקְרְבוּ לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה. וְאִישׁ אֶת־קִדְשׁוֹ לֹא יִחַיֶּה אִישׁ אֲשֶׁר־יִתֵּן לַכֹּהֵן לֹא יִחַיֶּה: וְיִדְבֹּר ה' אֱלֹהֵינוּ לְאָמֹר... דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי־תִשְׁלַח אֶשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בָּהּ מַעַל. (במדבר ה' ט"–י"ב)

אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות, לומר לך כל מי שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן ע"י אשתו (ברכות ס"ג ע"א) ומוכא ג"כ ברש"י כאן.

⁸ הרב שמעון סופר (כ"ח באייר תרי"ז–כ"א בסיון תש"ד) נכדו של החת"ם סופר, בנו של רבי אברהם שמואל בנימין הכתב סופר שמילא מקום אביו. שימש ברבנות בערלוי במשך ששים וארבע שנים. ערך מכתבי סבו את הספר הידוע על התורה 'תורת משה', שעבר כמה מהדורות. בענותו הגדולה כאשר הדפיס את ספרו שלו 'ש"ת התעוררות תשובה' בראש כל עמוד בספר כתב: 'אין לסמוך על הוראה זו כלל, עיין בהקדמה'. כמו"כ את חידושי התורה שלו על החומש שיבץ בתוך ספרו של סבו תורת משה, אך כל מאמר חתם בסיומו 'ש"מ' שיר מעון.

במהדורה החמישית של 'תורת משה' (ירושלים תש"נ) לראשונה הדפיסו את חידושי בקונטרס בפני עצמו, לאחר הדפסת התורת משה, בתשפ"א נדפסה מהדורה מפוארת ביותר ע"י מכון חת"ם סופר ובנוסף למהדורה המשולבת, הוא נדפס כספר בפני עצמו.

משמעותו של השם 'שיר מעון' מוסברת בפתיחת חלק זה במהדורה הנוכחית כי שיר מעון רמזו שמו שמעון ועוד צירוף התיבות שיר מעון יסודו עפ"י הגמרא (חגיגה י"ב ע"ב) דקאמר ר"ל דאיכא שבעה רקיעים ושם אחד מהם מעון ומפרש מעון שבו כתות של מלאכי השרת אומרים שירה בלילה ומחשות ביום מפני כבודן של ישראל.

כמו כן נודע במעלת תפלתו המיוחדת שנבעה מעמקי הלב. אחיינו ה'דעת סופר' רבי עקיבא סופר היה אומר: די היה לשמוע מדודי הרב מערלי ברכת 'שהכל נהיה בדברו' כדי להתעורר בתשובה. נכדו הרב יוחנן מערלי (שנסתלק לעולמו בירושלים בשנת תשע"ו) אמר: ... כל תיבה ותיבה מהתפלה מתחלתה ועד סופה היה מבטא בנעימה קדושה ובנגון מיוחד, וכל מי שהיה נוכח שם, היה מרגיש שק"ז [קדושת זקני] עומד לפני בוראו באימה וביראה... איה המלים לתאר את קריאת 'שמע ישראל' שאז היה מגיע להתפשטות הגשמיות ממש... (נערך עפ"י הספר פליטת בית סופריהם, תש"פ).

בספר **זכרון יעקב** לרב **יעקב אלימלך פנמי**⁹ זצ"ל הי"ד מבאר וז"ל: ק"י ויש לדקדק דאיהו 'מדה כנגד מדה' הוא זה? ונלענ"ד לבאר בהקדם מה שיש לדקדק על הלשון 'מי שיש לו תרומות ומעשרות' ולא נקט בקצור מי שאינו מפריש, או מי שאינו נותן תרומות ומעשרות לכהן.

ויש לומר דמיירי במי שמפריש תרומות ומעשרות, אבל [מעכבם] בידו במענה שאין בה ממש, והוא כעין שמצינו בדמאי שמהוייב להפריש מעשר כדי שלא יבוא לידי ספק איסור, אבל מעכב המעשר לעצמו דלענין ממונ אמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה. והאיש הזה דאירינן ביה ג"כ יחשוב הלא על כל כהן י"ל [יש לומר] דלמא לאו כהן הוא מכח דילמא לאו אביו הוא, רק דאזלינן בתר רוב, אבל לגבי ממונ קיימא לן דאין חולקין בממונ אחר הרוב על כן הוא מחזיק התרומות ומעשרות לעצמו רק מפרישם מכח מאיסור טבל. והנה לעיל בפרשת אמור הכאתי תורת כהנים לאמו ולאביו, אם נאמר לאמו מת"ל [מאי תמצי לומר] לאביו, אי לאמו הוא אמינא מה אמו בידוע אף אביו בידוע אביו חזקה מנין תלמוד לומר לאביו. והקשה **במעגלי צדק** האידך ההוא אמינא אביו בידוע, הלא בחולין י"א, ילפינן רוב ממקלל אביו ואמו, ומסיק שם דאין אפטרופוס לעריות ואין מציאות לאביו ודאי רק מכח רוב בעילות אחר הבעל.

ונלענ"ד ליישב לשון התורה כהנים דבכהן שפיר יש אופן שיהיה אביו ודאי, והוא דמצות סוטה היינו כל העבודות לא היו נעשים רק ע"י כהן והדבר פשוט מסברא, דאם נעשה ע"י זר לא היו המים עושים את פעולתם, א"כ כהן עשה פ"ה¹⁰ סוטה והמים פעלו את פעולתם שפיר נתברר דהוא כהן ודאי, מה שאין כן גבי מקלל וכו' המצוה נאמרה אף לישראל, וזה אי אפשר וזה היה דוחק לומר דהקרא מיירי רק בכהן, אף דבגמרא מצדד שם לדחות הילפותות במוציאות רחוק, אבל לומר דכל הקרא אי אפשר להתקיים רק בכהן, היה נראה לדוחק, ודו"ק. ממילא נימא דזה כוונת הגמרא הנ"ל דמי שמעכב תרומות ומעשרות מכח שהושד את הכהן דלאו כהן הוא, יהיה ענינו מדה כנגד מדה שיצטרך לכהן ע"י אשתו ויתברר לו שהוא כהן ודאי, כנ"ל ואתי שפיר. עכ"ל הרב **יעקב אלימלך פאנעט** זצ"ל הי"ד.

הלימוד ליהודי מנזיר שנטמא – שאיפה מתמדת בכל יום מחדש

...והימים הראשונים יפלו כי טמא נזיר (ו' י"ב)

אומר הרב **משה מידנר**¹¹ זצוק"ל בשם הרב **מלכוויטש** [תרגום מאידיש] **יהודי צריך להתחיל את עבודת ה' בכל יום בבחינת 'הימים הראשונים יפלו', ובאופן כזה אפשר לו להיות בחינת הולך.. ספר כתבי רבי משה מידנר** בפרשתנו.

הגליון נלקט ונערך בחסד ה' יתברך ע"י יהודה יעקב ברקאי תל ציון כוכב יעקב יע"א 052-6514000 YBARKAI6@GMAIL.COM

⁹ האדמו"ר הרב **יעקב אלימלך פאנעט** זצוק"ל הי"ד (י' בכסלו תרמ"ט - י"ח בסיון תש"ד), נינו של המראה יחזקאל (תקופת החת"ס סופר זע"א), הוסמך להוראה ע"י הרב שמעון גרינפלד (מהרש"ג) רב שמואל ענגיל מראדומישלא, הרב שלום מרדכי הכהן שבדורן (מהרש"ם מברעזן)

שימש באדמורות בעיר דעש. הובל אל המוקד עם כל משפחתו והוצא להריגה ב"ח בסיון תש"ד. שימש באדמורות כשלשים וחמש שנה.

כתבים אלו הוצאו ע"י תלמידו **דב שפיצר** זצ"ל בברוקלין תשי"ג. בדברי פתיחתו מביא מרגלית נאה ששמע מהאדמו"ר רבי **ישכר דב מבעלזא** זיע"א לפרש דברי (הגמרא) [חז"ל ספרי עקב מ"ז] **תחיית המתים מן התורה מנין?** שטאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם, **הכונה דע"י שלומדים עם הבנים ותלמידים**, נחשב כמו חי, והיינו **תחיית המתים – מן התורה, כלומר ע"י התורה**. וסיים הקרא **כימי השמים על הארץ**, דבימים שהוא כבר מתלונן בגזי מרומים, **בשמים** ממעל, כאילו הוא **על הארץ** בין החיים. עותק הספר מהדורה הראשונה שנדפסה בברוקלין תשי"ג הגיעה אלי בחסד ה' מספרים ליד ביהמ"ד **אהלי יוסף** ברמות. מהדורה חדשה תשס"ט.

¹⁰ פ' - אולי כוונת פלונית, כלומר האשה שהובאה לפניו הוכרה כסוטה. אפשרות נוספת פ' – פרשת כלומר קיים בה פרשת סוטה.
¹¹ הרב **משה מידנר** (תר"כ-תר"צ) זלה"ה נכד של **היסוד העבודה** האדמו"ר **אברהם מסלונים** הראשון (חיבר גם **חסד לאברהם**, ביאור למכילתא בשם **באר אברהם** ועוד). נקרא 'משה' ע"ש הצדיק **רבי משה מקוברין** זיע"א. אצלו גדל ולמד עד היותו בן כ"ד. בשנים הראשונות לאחר נשואיו התגורר בכפר מידנא סמוך לבריסק, אח"כ עבר לבריסק והתחבב מאוד על ר' **חיים מבריסק** זצ"ל, קיבל הרבה מדרכו בלימוד. בשנת תרע"ח לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר להתגורר בברנוביץ (מקום רבנותו של הרב **אלחנן וסרמן** זצ"ל הי"ד) שם היה מקום התכנסות גדול של חסידי סלונים. הקים את הישיבה 'תורת חסד' עם האדמו"רים האחים מוהר"ל ומוהר"א. הישיבה שמשה כעונן הצלה רוחנית באותם ימים קשים של מהפכות ותהפוכות בעיקר בדור הצעיר. בכ"ג במרחשון תר"ץ נפטר. **בנו יחידו רבי אברהם** עם ילדיו נרצחו על קדוש ה' ולא נותר ממשפחתו זכר. (פרטי תולדותיו נוספים בספר **מריצי תורה מעולם החסידות** ח"ג).

אמרותיו ותורותיו אשר יצאו **מלב יוקד** **אש טהרת קודש**, כונסו לראשונה בספר זה שיצא לאור בירושלים תשע"ח. לפני כן התבדור שמועותיו בספריהם של אדמורי סלונים, ובדורנו במיוחד בכרכי **הנתיבות שלום**.